



Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasiło „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 25. vsakega meseca.

Za člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2.60, četrtletno K 1.30; posamezne številke 25 vinarjev.

Cena inseratom: 1/48 strani K 1.50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Št. 11—12.

V Ljubljani, 25. junija 1917.

Leto IV.

Zvezne objave.

O dobavi saharina.

Naši tovariši posameznih zadrug imajo pri dobavi saharina zelo mnogo potov in stroškov, vrhutega pa še pogosto praznih rok odidejo iz Ljubljane.

Vsled tega nujno priporočamo, naj se zadruga zainteresirajo za to, da dobavijo potrebne množine saharina za svoje člane in to osobito one po deželi, ker bi s tem prihranile svojim članom mnogo izdatkov in zamude časa ter drugih neprijetnosti.

Kjer pa zadruga načelstva vsled vpoklica odbornikov v vojake niso na razpolago, si morajo posamezni gostilničarji pač sami preskrbeti saharin. Mnogi se obračajo na našo zvezo, da jim oskrbimo potrebno. Seveda taka posamezna naročila dajo zvezi jako mnogo posla, vrhutega pa se stvar zavleče dolgo časa, predno preroma vse postaje. Vsled tega, da zadevo kolikor mogoče enostavno uredimo, ker je tudi naše osobje zelo obremenjeno z delom in da si bode vsakdo kolikor mogoče hitro preskrbel saharin, podamo kratko navodilo, kako naj se v tem oziru postopa.

Ako bi bilo saharina dovolj na razpolago, potem bi ga imel vsak lekarnar toliko, da bi se ga tudi na deželi lahko dobilo, ker ga pa manjka, ga je dobiti le pri glavnem založniku za Kranjsko pri lekarnarju Sušniku v Ljubljani, Marijin trg.

Kdor rabi saharin, naj si najprvo izpostuje dovoljenje c. kr. finančnega ravnateljstva v Ljubljani. V ta namen je vložili s kolekom dveh kron kolekovano prošnjo, ki naj se glasi:

Visoko

c. kr. finančno ravnateljstvo

v Ljubljani.

Podpisani(a) sem porabljal(a) doslej v svoji gostilničarski obrti . . . kilogramov

rafinadnega sladkorja vsak mesec, kar dokazuje priloženo % uradno potrdilo.

Ker pa rafinadnega sladkorja ni dobiti in moram namesto njega vsled postavnih predpisov uporabljati saharin, prosim naj mi visoko c. kr. finančno ravnateljstvo izda dovoljenje za dobavo umetnega sladila saharina v množini, ki odgovarja gori navedeni porabi rafinadnega sladkorja in sicer pri glavnem založniku lekarnarju Rih. Sušniku v Ljubljani.

(Kraj in datum.)

(Podpis.)

Ponovno povdarjamo, da se mora ta prošnja kolekovati z **dvokronskim kolekom** in **priporočena** (rekomandirano) po pošti poslati na **finančno ravnateljstvo**.

Kakor hitro vpošlje finančno ravnateljstvo dovoljenje, se mora iti s tem dovoljenjem v Ljubljano na finančni ekonomat v pritličju poslopja c. kr. finančnega ravnateljstva na Cesarja Jožefa trgu. Finančni ekonomat izroči proti odškodnini vse potrebne tiskovine, s katerimi je treba potem iti v lekarno R. Sušnik na Marijinem trgu za Prešernovim spomenikom.

Potrdilo o preje porabljenem sladkorju se dobi pri politični oblasti, županu ozir. pri c. kr. okr. glavarstvu.

Kdor bode tako postopal, bode najhitreje prejel potrebni saharin brez vseh težav. Seveda mu ni treba ravno osebno hoditi v Ljubljani, kajti lahko mu to oskrbi kak znanec, kakor hitro ima potrebno dovoljenje v rokah.

Seveda je najboljšje, ako zadruga dotičnega okoliša preskrbi saharin za vse svoje člane, ker jim s tem prihrani silno mnogo stroškov za potnino i. e., prihrani jim pa tudi mnogo zamude časa, ki je dandanes posebno dragocen zbog velikega pomanjkanja delavnih sil.

Stiske avstrijskega gostilničarstva.

Vsem tovarišem je znano, kako nazaduje naša obrt od pričetka vojske pod pritiskom najraznovrstnejših činiteljev, tako da se nam dozdeva, kakor da bi se bili isti zakleli, da hočejo to, nekdanj cvetočo obrt, ki je državi dajale milijone davkov, kratmalo in na vsak način uničiti, kakor bi bilo uničenje gostilničarstva edini pogoj za obstanek naše države. Kako brezmiselno se je postopalo v tem oziru, dokazuje najbolje dejstvo, da je bil konfisciran celo članek v našem listu, ki ni obsegal prav nič drugega nego kalkulacijo o nakupu vina, ki nam jo je prepisal ugleden gostilničar iz svoje trgovske knjige. Če bi bili vedeli, da je tak prepis za obstoj države tako hudo nevaren, bi ga gotovo ne bi bili priobčili in s tem razburjali učenih gospodov s tako nevarnim spisom, česar se danes kesamo iz dna svoje pregrešne duše.

Naš namen pa je danes drug, namreč sporočiti o velevažni spomenici državne zveze gostilničarskih zadrug Avstrije, ki se v kratkem izroči vsem državnim poslanecem.

Državna zveza gostilničarskih zadrug je bila ustanovljena l. 1911, ter ima zabeležiti marsikak uspeh, ki je v korist gostilničarstva cele države. Tudi v sedanjem kritičnem času se je pogosto obračala do merodajnih činiteljev za odpomoč gostilničarstvu, a tudi ona je skoro vedno našla gluha ušesa. Zveza zastopa 10 deželnih zvez s šeststo včlanjenimi zadrugami. — Tudi kranjska deželna zveza je njen član, zato nam je vodstvo poslalo spomenico v podpis od vseh gostilničarskih zadrug. Glasi se takole:

Spomenica

gospodom državnim poslancem o stiskah avstrijskega gostilničarstva.

Neznosne stiske avstrijskega gostilničarstva silijo njega člane, da se obračajo do gospodov državnih poslancev z resno in nujno prošnjo, naj se isti z vsem povdankom in kolikor mogoče hitro zavzamejo za ohranitev te za narodno gospodarstvo tako važne obrti, da preprečijo popolno opustitev varenja piva.

Dolgoletna vojna je položaj nekoč tako davčno krepkega avstrijskega gostilničarstva napravila vedno neznosnejšega, tako, da se smatra odpomoč javnih činiteljev kot neobhodno potrebna, ako se hoče preprečiti pogin tega velikega in za ljudsko prehrano tako važnega stanu. Korak za korakom so se mu omejili pogoji za obstanek ter isti izpodvezali.

Vpoklici so iztrgali skoro polovico lastnikov gostiln — skupaj 71.320 — z njihovim osebjem kar čez noč iz srede obrata.

Doma ostale žene, ki itak težko nadomeščajo svoje može, so si morale s slabjšim, zato pa toliko dražjim osebjem pomagati, da so vsaj deloma vodile dalje in za silo obratovanje.

Pomanjkanje in podražitev vseh živil je zadelo gostilničarsko obrt ravnotako, kakor občinstvo. Med tem, ko se občinstvo lahko primerno omeji in marsikaj lahko pogreša, kar je trenutno težko dobiti ali pa le za drag denar, si mora gostilničar gotove neobhodno potrebne stvari nabaviti in sicer za vsako ceno, ako noče svojega obrata ustaviti. Da pri tem ne izhaja ceneje marveč dražje, leži na dlani.

Temu se je pridružila še draginja pijače. Rapidno dviganje vinske cene provzročila, da si marsikak gostilničar sploh ne more več kupovati vina, ker je malo gostilničarjev, ki bi razpolagali s potrebnim gotovim denarjem. Pač ni umestno, da bi se imelo v mislih one redke velike obrate, ki so morebiti imeli še kake zaloge vina od preje. Skoro večina gostilničarjev je glede zaloge vina navezana še od nekdanj sprotno nakupovanje in mora danes za vino plačati vsako zahtevano ceno.

Najhujši vdarec za gostilničarstvo pa je bilo silno skrčenje varenja piva. Dve tretjini vseh gostilničarjev sta bili iztočilci piva, ter sta imeli glavni zaslužek vedno pri pivu, in ravno ta naj se jim sedaj odtegne. Ako se varenje piva popolnoma ustavi, je treba brez odloga oživiti pomožno akcijo za avstrijsko gostilničarstvo.

K temu se je še pridružilo: zmanjšanje tujskega prometa in njega popolna obustitev v vojnem ozemlju, zatvoritev mnogih letovišč za goste, za dnevno tri ure skržena možnost prodaje z utesnitvijo policijske ure, s čimer so gostilničarji izgubili večerni zaslužek, uradne utesnitve obratovanja, utesnitev prodaje mlečnih in kavnih pijač ter podražitev režijskih stroškov, osobito glede prehrane osobja.

Kakšna možnost zaslužka pa je še dana gostilničarju, ako se mu vzamejo vsi pogoji. Zmanjšati svoje režije mu je ne-

mogoče radi posebnosti njegovega obrata. Posledice zmanjšane pridobitne možnosti se že sedaj na strašen način kažejo.

V Avstriji se je že ustavilo 21.120 gostilničarskih obratov in vsaki dan slede nove zatvoritve.

Hitra pomoč je zelo nujna. Kaj naj stori dva milijona pripadnikov avstrijskega gostilničarstva, če so ruinirani in če postanejo proletarci. Kaj naj prično iz vojne vrnivši se tovariši, — od katerih jih bode zelo mnogo imelo manjšo zmožnost do pridobivanja, če bodo našli svoje obrate zaprte, svoje družine pa v beraštvu? Pri tem se pač ne sme misliti, da se je gostilničarska obrt morda preživela in da jo je mogoče nadomestiti z opoldanskimi kuhinjami ob delavnikih tako, da se bode lahko prešlo čez mrlične k novi organizaciji ljudske prehrane.

Za ljudsko prehrano, kakor tudi za splošni promet je in bode gostilničar neobhodno potreben ljudski preskrbovalec.

Njega ohranitev je v eminentnem javnem interesu, če se tudi že noče ozirati na mnogoštevilne rodbine, ki bodo prizadete vsled njegovega porušenja. Tisoči, ki nimajo lastnega gospodinjstva, so navezani na gostilno.

One družine, ki na trgu ne dobe živil, si jih poiščejo v gostilnah. Tisoči vojakov, ki potujejo ali ki dobivajo za preskrbo denar, morajo v gostilnah obedovati. Preskrbo ob nedeljah in večerih mora ravno gostilničar docela izvesti.

Radi tega je nujno potrebno, da mu država nakaže potrebna živila in to v interesu splošnosti in vzdržavanja javnega miru, da more izvrševati svojo nalogo kot javni prehranjevalec.

Gostilničarska državna zveza se je posvetovala 16. maja na Dunaju v imenu 167 članov in več kot 2 milijonov nastavljenecv o nastali stiski ter je storila celo vrsto sklepov, katerih izvršitev naj vsaj nekoliko omogoči vzdržavanje.

Zveza predloži te sklepe v svrhu utesnitvenja oziroma pospeševanja visoki vladi in prav vsem državnim poslancem z nujno prošnjo, da se zavzame naše za silno bedno stanje, predno je prepozno, kajti sila trka že silno glasno na duri gostilničarjev-obrtnikov.

Sklepi se glase:

1.) Da se zmanjša pomankanje piva, naj se z izključenjem vseh vrst luksusa piva, vari lahko enotno pivo s pomočjo nadomestil ter naj se tako pivo v sodih, kakor tudi v steklenicah odkaže edinole gostilničarjem in koncesioniranim obratom.

2.) V svrhu enakomerne in enotne razdelitve gostilničarskim obratom naj se živila, čez katera gospodari država ali pa ako so ista v prostem prometu, naj se razdelitev prepusti gostilničarskim deželnim zvezam, oziroma zadrugam in kjer obstoje nakupne gostilničarske zveze pa tem.

3.) Prepusti naj se gostilničarjem kot ljudskim prehranjevalcem po poklicu nekaj mest v prehranjevalnem uradu, kakor se jih je privatnim organizacijam kot vživalcem.

V komisije za določanje cen naj se pokličejo načelniki ali izvedenci gostilni-

čarskih zadrug, ali pa zapriseženi cenilci kot veččaki.

4.) Ker se je bati popolne obustavitve varenja piva, naj se za prizadete družine nemudoma izvedejo sledeče akcije v svrhu olajšanja sile:

a) razširjenje koncesijskih pravic potom licenc za dobo vojne in zaporo izdajanja novih koncesij za dobo več let;

b) uvedbo po državni zvezi predlaganih tedenskih opoldanskih in večernih obedov naj se pospešuje v interesu silo trpečega gostilničarstva, da se mu omogoči vzdržanje;

c) dovolijo naj se popusti na davkih, prisilno dajanje v najem pa naj se ne dovoli več;

d) odpišejo naj se vojni pribitki na davek in odpusti davek od vojnih dobičkov.

e) dovoli naj se vzdrževalne prispevke podpore potrebnim ženam in otrokom vpoklicanih gostilničarjev, četudi se obratuje dalje;

f) dovolijo naj se brezobrestna posojila za vzdržavanje in daljnjo obratovanje;

g) preloži naj se enotna policijska uri od 11. na 12. uro poletnega časa za gostilne in točilnice.

Kakor so se že za časa gostilničarja Andreja Hoferja, Petra Mayerja, Jožefa Struberja in mnogih drugih odlikovali gostilničarji v bojih za cesarja in državo, tako so tudi to posvedočili v sedanji vojni na odlični način, torej odgovarja le dolžnosti hvaležnosti, da se brani porušenja ta nekdanj tako cvetoči stan.

Za državno zvezo gostilničarstva
Penz.

Za:

Deželno zvezo na Kranjskem

V. Ogorelec.

Za načelstvo zadruga v

To spomenico je poslala naša zveza vsem zadrugam v podpis, ter prosi, naj jo vsaka zadruga brez odloga vpošlje podpisano državnemu poslancu svojega okraja. Ako pa ne ve za naslov svojega državnega poslanca, naj jo vpošlje na „Deželno zvezo gostilničarskih zadrug v Ljubljani“, ki bode ukrenila vse potrebno.

H koncu pa ne moremo zamolčati nekega pripetljaja; o katerem ne vemo, ali bi ga imenovali smešnega ali žalostnega.

Ko smo nekemu načelstvu vposlali spomenico v podpis, nam je ista prišla nazaj z opomnjo: „Se ne sprejme!“ Silno smo radovedni, kako si predstavlja tak načelnik stremljenje po izboljšanju žalostnega našega položaja, oziroma kake misli ima o nalogah zadrug?

Tako postopanje je pač zagonetka, da ne rabimo drug izraz, ki bi bil bolj umesten.

Ravnanje z vinom ob poletnem času.

Sedaj, ko vlada splošno pomanjkanje piva, je treba, da gostilničar skrbi posebno za to, da postreže svojim gostom z drugo hladno pijačo.

Zelo slaba navada v mnogih naših gostilničarskih obratih je bila, da se prav nič ni pazilo na to, da bi bilo vino, ki ga točimo, ohlajeno. Zjutraj je gostilničar natočil natakariči veliko bučo vina, katera se je potem celo dopoldne pogosto tudi celo popoldne parila, tako je bilo vino docela segreto, ter je vsled tega izgubilo dokaj alkohola in prijetnega vonja, postalo je prava nevžitna mlakuža, ker se dostikrat niti nato ni pazilo, da bi se bila steklenica sproti zamašila. V prvi vrsti je torej treba, da se toči prijetno hladno vino. Kjer je na razpolago dovolj ledu, je to pač lahko storiti in ni treba posebne pažnje; težje pa je tam, kjer ni ledu, skrbeti za hladno vino. Kdor ima priročno in hladno klet, stori najbolje, da se prinaša kolikor mogoče majhne množine sproti gostom. Ako pa stoje večje steklenice v točilnem lokalu, naj se iste postavijo v hladno vodo, ki se večkrat na dan mora menjati, da ostane hladna. Ako bomo tako ravnali, potem bodo gostje zadovoljni z našo postrežbo. Znano je, da je prav prijetno hladilo ohlajeno vino pomešano z ohlajeno slatino (kisló vodo) ter daje bolj poživljajoč požirek kot najboljše pivo, ki povzroča le nekako zaspanost, če je pa zelo ohlajeno pivo, pa je pogosto povod želodčnim katarom. — Povdarjamo, da so posebno mehka vina skoro neužitna, ako niso ohlajena. Treba je le pokusiti neohlajen in ohlajen šampanjec, pa se takoj spozna velikanska razlika v okusu. — Res povzroča tako ravnanje z vinom nekaj več truda, toda stari pregovor pravi: „Brez muje se še čevelj ne obuže“. Ena najboljših slatin kot primes k vinu, ki daje izbornó hladilno pijačo je Tolstovrška slatina, ki jo razpošilja A. Oset v Guštajnu na Koroškem; železniška postaja Spod. Dravograd.

Preskuševalnice cen.

Že v predzadnji številki našega lista smo obširno govorili o določbah cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131, ki uravnava preskrbo prebivalstva s potrebščinami in obsega zelo ostre določbe proti navijalcem cen. Tam smo tudi omenili, da se pri vsakem sodnem dvoru prve stopinje ustanove presojevalnice ali preskuševalnice cen. S poznejšimi odredbami se je določilo, da se sme ena presojevalnica raztezati na področje več deželnih ozir. okrožnih sodišč in se je z njimi tudi določil statut in poslovni red za take presojevalnice.

Preskuševalnice ali presojevalnice cen imajo nalogo, da podpirajo delovanje sodnih, drugih državnih oblastev in centralne komisije za preskušanje cen ter postavljajo vodilne cene (Richtpreise). V tem oziru oddajajo svoja mnenja o primernosti cen sodnim oblastvom ter pojasnila in mnenja o razmerah v cenah državnim oblastvom sploh in podpirajo oblastva pri nadzorovanju prometa s potrebščinami in pri zasledovanju prestopkov zoper predpise, ki uravnavajo ta promet.

Sodišča bodo zahtevala mnenja preskuševalnic posebno tedaj, če so politična oblastva zasegla blago, pa se glede cene

niso mogla izvensporno zediniti s strankami. Če je nakupna cena zaseženega blaga vsled verižne trgovine ali kakih drugih mahinacij dosegla čezmerno višino, se na ta čezmerni povisek ni ozirati. Istotako morajo presojevalnice izdajati sodiščem ali državnim pravdnistvom svoja mnenja v kazenskem postopanju radi zahtevanja čezmernih cen (zoper navijalce cen) o tem, ali je cena, ki jo je zahteval obdolženec, izrabljajoč po vojnem stanju provzročujoče izredne razmere, očitno čezmerna ali ne. Če se preskuševalnica izjavi, da je bila cena očitno čezmerna, mora označiti tudi ceno, ki jo je spoznala za primerno.

Pa tudi drugim državnim oblastvom mora presojevalnica podajati izjave in mnenja o razmerah v cenah; v pošteve pridejo zlasti mnenja izdana političnim oblastvom, predno se določijo najvišje ali maksimalne cene, ter mnenja za policijska oblastva, katera le-ta rabijo pri ovadbah o prestopkih, glede katerih razsojajo sodišča. Istotako se bodo policijska ali varnostna oblastva obračala na preskuševalnice cen sploh pri zasledovanju prestopkov zoper predpise, ki so se izdali za promet s potrebščinami. Presojevalnice so dolžne na stavljena vprašanja odgovarjati natančno in razločno.

Preskuševalnica cen sme za svoje področje postaviti vodilne cene za potrebščine ter te cene tudi izpreminjati in odpravljati. Po § 20. v začetku omenjene cesarske naredbe se kaznuje pri sodišču z zaporom od 14 dni do 6 mesecev, kdor zahteva izrabljajoč izredne po vojnem stanju povzročene razmere očitno čezmerne cene, si jih da sebi ali komu drugemu dovoliti ali obljubiti. Poleg zaporne kazni se lahko naloži denarna globa do 20.000 K. Bistvo vodilne cene pa obstoji ravno v tem, da varuje pred zasledovanjem po § 20. ces. naredbe, ta cena naj bi bila torej nekako vodilo ali navodilo krogom, katerih se tiče. Tržni organi se morajo ozirati na obstoječe vodilne cene za živila, kadar določajo dopustne prodajne cene za trg. Če je presojevalnica cen za kako potrebščino postavila vodilno ceno, pa se pri kakem svojem mnenju ne drži te cene, mora svoje mnenje utemeljiti. Na kaj naj se pa ozira preskuševalnica, ko postavlja ali določa vodilne cene? Po § 13 razglasa ministrstva za ljudsko prehrano z dne 1. maja 1915 se morajo poleg obratnih stroškov, povprečnega državlanskega dobička, krajevnih razmer in vodilnih cen, ki so se morda že postavile v sosednjem okolišu, vpoštevati prevozní ali prenosni stroški in pravilno razmerje cen za 1. surovino, pošurovino in izdelek, 2. za blago, ki je naj proda izdelovalec, trgovec na debelo in trgovec na drobno, 3. za one dobrine ali ono blago, s katerim se tudi morejo zadovoljiti enake potrebe.

Presojevalnica cen mora vodilne cene, ki jih je določila, proti potrdilu pismeno sporočiti deželnemu političnemu oblastvu. Če deželno politično oblastvo tekom osmih dni ne ugovarja tem cenam, jih preskuševalnica na običajni način razglasi in naznani sosednim preskuševalnicam, trgovski zbornici, kmetijski družbi in vsem politič-

nim okrajnim oblastvom v področju ter političnemu deželnemu oblastvu.

Če so za kak predmet določene že maksimalne cene, ni preskuševalnica upravičena postavljati vodilnih cen za tak predmet.

Presojevalnica cen obstoji iz predsednika, njegovega namestnika in dvanajstih udov. Vsem pritičejo pravice in dolžnosti javnih uradnikov, zlasti pa morajo molčati o vseh poslovnih in obratnih razmerah, za katere so izvedeli kot udje preskuševalnice. Preskuševalnico skliče po potrebi predsednik, če pa zahtevajo vsaj štirje udje ali deželna vlada ozir. urad za ljudsko prehrano ali centralna komisija za preskušanje cen, se mora sklicati seja. Seja se vrši, če je navzoča vsaj polovica udov, če jih pa ni polovica, sme predsednik določiti, ali se razprava kljub temu vrši ali ne. O razpravah, ki pa niso javne, se napiše zapisnik. Mnenja ali izjave daje predsednik po svoji najboljši vesti in vednosti vpoštevajoč vse izjave, ki so mu jih dali udje, in na podlagi lastne presoje položaja. Proti mnenju, ki je sklence predsednik, udje presojevalnice nimajo pravice ugovarjati, vendar pa sme vsak ud oddati svoje posebno mnenje, ki se pridene predsednikovemu mnenju.

Presojevalnica ali preskuševalnica ima pravico zaslišavati izvedence in pojasnilnike. Vsakdo je dolžan slušati vabilu preskuševalnice, odgovarjati na stavljena vprašanja in izpovedati, kar se zahteva od njega. Izjeme so iste kakor pri kazenskopravnem postopanju. Izvedence ali pojasnilnike, ki se ne marajo odzvati vabilu presojevalnice ali ne marajo podati svoje izjave ali izpovedi, sme politično oblastvo kaznovati z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do 3 mesecev. Pojasnilnike, ki vedoma neresnično odgovarjajo pred preskuševalnico, kaznuje politično oblastvo z zaporom od enega tedna do šestih mesecev. Poleg tega se jim more še naložiti denarna kazen do 10.000 K.

Predsednik preskuševalnice more v sporazumu s pol. okr. oblastmi nastaviti posebne nadzorovalne organe, ki naj nadzorujejo promet s potrebščinami in sodelujejo pri zasledovanju prestopkov zoper predpise, ki uravnavajo tak promet. Takim legitimiranim nadzorovalnim organom mora biti dovoljen vstop v poslovne obratne in skladiščne prostore ter vpogled v poslovne zapiske. V zasebna stanovanja pa smejo priti le tedaj, če se izkažejo s posebnim oblastvenim ukazom. Kdor zabrani nadzorovalnim organom vstop v svoje obrtne, skladiščne ali druge prostore ali vpogled v svoje poslovne zapiske ali kdor ne mara podati pojasnil ali jih vedoma poda napačno, se kaznuje pri političnem oblastvu z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do 3 mesecev.

Širite naše edino strokovno glasilo!

Prememba zakona o bolniškem zavarovanju.*)

(5.) Zveze, ki obsegajo edino le blagajne, ki niso podvržene ministrstvu notranjih zadev kot zadnji instanci, nadzorujejo za te pristojna oblastva.

(6.) Nadzorovalna oblastva smejo pri izvrševanju državnega nadzorstva nad bolniškimi blagajnami, osobito pri izvedbi pregledovanja bolniških blagajen zahtevati sodelovanja zvez. Zveze so dolžne ugoditi takim zahtevam.

(7.) Ureditev zveze, osobito njen delokrog, upravo, poslovanje in zastopstvo, dalje zbiranje sredstev za zvezine namene urejuje poseben pravilnik (statut) katerega mora potrditi nadzorovalna oblast; tudi poznejše izpremembe pravilnika postanejo veljavne šele po odobritvi nadzorovalne oblasti.

(8.) Delodajalcem se mora pri upravi in pri nadziralnih organih zveze pustiti primerno zastopstvo. Politično deželno oblastvo si sme v svrhu uresničenja enakomernega zastopstva delodajalcev v zastopstvu pridržati pravico, da imenuje četrtino zastopnikov. V ostalem pa volijo zastopstvo delodajalcev zastopniki delodajalcev v načelstvih zveznih blagajn.

(9.) Pravilnik mora obsegati tudi določbe o pogojih izstopa posameznih zveznih blagajen iz zveze, o prostovoljni razpustitvi zveze in v tem slučaju o določitvi uporabe ostalega premoženja, dalje o poravnavi sporov, nastalih vsled zveznega razmerja.

(10.) Jamstvo zveznih blagajen glede obveze plačila v slučaju izstopa ne sme presegati najvišjega letnega doneska zadnjih treh let.

(11.) Zveza sme zvezine blagajne prisiliti k vzajemni pomoči pri izvrševanju zavarovalnega delovanja ter osobito odrediti, da prevzame ena zvezna blagajna zavarovalne dajatve za obolele člane na račun druge blagajne.

(12.) Uporaba premoženja razpuščene zveze se sme porabiti edinole v namene bolniške oskrbe.

(13.) Nadzorovalna oblast ima pravico razpustiti zvezo, ako bi ista kljub predidomemu brezuspešnemu posvarilu prekoračila svoj delokrog.

Člen V.

(1.) Na podlagi § 39 zakona o bolniškem zavarovanju urejene okrajne bolniške blagajne se razpuste. Po kritju vseh obveznosti ostalo zvezno premoženje se razdeli med zvezne blagajne članice v razmerju doneskov, ki so jih vplačevale in sicer po odbitku zneskov, katere so prejele od zveze.

(2.) Druge zveze bolniških blagajen se morajo primerno členu IV. preustrojiti v roku, ki ga določi nadzorstveno oblastvo, drugače se razpuste uradoma.

Člen VI.

S pravilnikom okrajnih bolniških blagajen se sme določiti, da je zavarovanju podvrženim članom pri trajanju opravila, ki povzroča članstvo, izstop iz blagajne dovoljen le koncem koledarskega polletja, ako se je izstop naznanil vsaj en mesec pred tem rokom.

Člen VII.

(1.) §§ 5, 10, 24, 39, 50 in 61 postave z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33 so razveljavljeni.

(2.) V § 4 omenjenega zakona z besedilom po postavi z dne 4. aprila 1889, drž. zak. št. 39 določeni rok 20 tednov se podaljša na 26 tednov.

(3.) § 75, odst. 1 imenovanega zakona se primerno uporablja pri pogodbah med bolniškimi blagajnami (blagajniškimi zvezami) in zdravniki.

(4.) §§ 9, 9a, 9b, 9c in 25 do 30 veljajo tudi za bolniške blagajne zadrug, bratovskih skladnic in društev.

(5.) §§ 6d in 6g se ne nanašajo na bolniške blagajne označene v §§ 52 in 53, na druge bolniške blagajne drugih obratov in bratovskih skladnic pa v toliko ne, da zdravniško oskrbo izvršujejo zdravniki, ki jih podjetnik nastavi na lastne stroške.

(6.) Kako se uporabljajo določbe pričujoče cesarske naredbe na obratne bolniške blagajne pomorščakov, bo posebna ureditev določila.

Člen VIII.

(1.) Ta cesarska naredba stopi v veljavo tri mesece po njeni razglasitvi. (Razglašena 4. januarja, pravomočna 4. julija 1917.)

(2.) Takrat so razveljavljene vse zakonite določbe, ki so z njo v protislovju, veljavni pa ostanejo predpisi pravilnikov bolniških blagajn o odmeri podpor in zavarovalnih zneskov, dokler se ne razvrste zavarovanci v plačilne razrede (člen I). Posebna naredba bo določila roke prvega naznanila v § 70, odst. 1 predpisanega za izvršitev uvrščenja v razrede in potrebne premembe pravilnikov bolniških blagajen. Pravila, ki bi se pravočasno ne spravila v sklad s to cesarsko naredbo, se bodo premenila uradno in sicer s pravnoobveznostjo.

(3.) Na zavarovalne slučaje, v katerih traja dolžnost dajatve podpor od strani bolniške blagajne po dosedanjih predpisih za časa, ko stopi ta cesarska naredba v veljavo, se nanašajo določbe te naredbe le v toliko, kolikor so za upravičenca ugodnejše.

Člen IX.

Z izvršitvijo te cesarske naredbe je poverjen Moj minister notranjih zadev v soglasju z Mojimi ostalimi prizadetimi ministri.

Na Dunaju, 4. januarja 1917.

Karl m. p.

Clam-Martinic m. p.

Georgi m. p.

Hussarek m. p.

Spitzmüller m. p.

Handel m. p.

Baernreither m. p.

Forster m. p.

Trnka m. p.

Bobrzynski m. p.

Schenk m. p.

Urban m. p.

Obrtne pravice in predpisi.

Cesarska naredba z dne 4. januarja 1917 zadevajoča premembe zakona o bolniškem zavarovanju je stopila v veljavo dne 4. julija 1917. na kar opozarjamo vse bolniške blagajne in prizadete inštitucije.

Premija za prijetje vojnih vjetnikov.

Gospod H, ki je nekoč prijel nekaj vojnih vjetnikov, ter iste pripeljal na bližnjo orožniško postajo je zahteval obljubljeni nagrado, o kateri smo pisali v 9.—10. številki. C. i. kr. vojaško poveljstvo je odklonilo njegovo prošnjo z motivacijo, da se mu nagrada ne izplača, ker se ista ne izplačuje za vjetnike, ki jih je kdo prijel v območju operacijskih pokrajin armade na bojnem polju. — K temu pripomnimo, da marsikdo ne čita pazno raznih beležk v časnikih, potem je pa razočaran, ko se mu ne ugodí. Ako bi bil gosp. H bolj pazno prebral našo notico, ki jo razglašajo oblastva, bi bil opazil, da stoji v 12. in 13. vrsti tiskano, vojaška poveljstva dele nagrade: „po lastnem prevdarku z izključitvijo pravne poti“. Kaj se pravi „po lastnem prevdarku“, tega nam pač menda ni treba bolj natančno razlagati, saj če bi smeli vino „po lastnem prevdarku“ plačevati, bi ga gotovo danes ne plačevali po štiri krone liter.

Mi pač priobčimo take in enake predpise, za uspeh pa ne moremo jamčiti, marveč svetujemo bralcem, naj store „po lastnem prevdarku“.

Neveljavnost dobavne pogodbe zaradi prekoračenja maksimalne cene. Razsodba najvišjega sodišča z dne 11. januarja 1916 pravi: V vojnem času sklenjena kupna pogodba je docela neveljavna, če prekorači dogovorjena kupna cena uradno za blago določeno najvišjo ceno. Določitev višje, kakor uradno določene najvišje cene ima za posledico, da ni le del cene, ki prekorači najvišjo ceno, brez učinka, ampak je vsa dobavna pogodba v zmislu §§ 878 in 1054 obč. drž. zak. neveljavna, ker greši proti gotovi prepovedi.

Promet s kavinimi zmesmi in namoestili kave. Naredba z dne 21. maja 1917 drž. zak. št. 230. Kavine zmesi ne smejo vsebovati več kakor polovico zrnate kave. Primešanje zrnate kave k pecivu in slaščicam ter sladoledu je prepovedano. Za obrtno izdelovanje in prodajo kavinih zmesi je potrebno dovoljenje urada za ljudsko prehrano. Prošnje za to dovoljenje morajo izdelovalci vložiti pri vojni kavini centrali na Dunaju I., (Elisabethstrasse 1) ter priložiti vzorec in navedbo sestavin, iz katerih se zmes izdeluje, ter proračun izdelovalnih stroškov. Urad za ljudsko prehrano določi pri podelitvi dovoljenja ceno za nadrobno prodajo. Kavine zmesi se smejo prodajati le proti kavinim kartam, toda v dvojni množini kakor zrnata kava. Kavine zmesi pridejo v promet le v papirnatih ali lesenih zabojčkih, na katerih mora biti označena izdelujoča firma, označba kot kavina zmes, teža in cena za nadrobno prodajo. Kavine surogate, t. j. izdelke, ki ne vsebujejo zrnate

*) I. del je izšel v 3.—4., II. v 5.—6., III. v 7.—8. številki našega lista. Radi obilnih nujnih ukazov in predpisov v zadnji številki nismo mogli priobčiti IV. dela. — Delodajalcem in delojemalcem toplo priporočamo proučevanja zakona.

kave, smejo izdelovati in prodajati trgovci brez posebnega dovoljenja. Ječmenovakava (pražen ječmen) se sme prodajati nezavita za ceno največ 1 K 20 vin. za kilogram. Vsi drugi surogati se morajo prodajati v papirnatih ali lesenih zavojih za ceno 2 K v papirnatih in 2 K 20 vin. v lesenih zavojih ali v takih iz kartona. Označba na zavojih mora biti enaka kakor pri zmesih. Urad za ljudsko prehrano lahko izjemoma določi višjo ceno kakor 2 K za kilogram. Moka iz cikoriije ali repe v vrečah se sme prodajati le izdelovalcem kavinih surogatov za najvišjo ceno 138 K za 100 kg. Posredovalna trgovina za to moko je prepovedana. Izvažanje kavinih zmesi in nadomestil v izvenavstrijske kraje je dovoljeno le proti transportnim dovolilnicam, ki jih daje urad za ljudsko prehrano. Pogodbe, ki nasprotujejo tem odločbam te naredbe, so neveljavne. Vse tozadavne izdelke, ki ne odgovarjajo tem predpisom, je treba priglasiti uradu za ljudsko prehrano, ki bo razpolagal z blagom. Prestopki te naredbe se kaznujejo z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev. Naredba je stopila v veljavo dne 21. maja 1917.

Nikeljnasti novci po 10 vinarjev se z 31. decembrom 1917 spravijo iz prometa, vendar jih državne blagajne sprejemajo še do 30. aprila 1918. Namesto teh se bo izkovalo za 58 milijonov K po 20 in 2 vinarja iz železa.

Zadružne objave.

Cenjena zadružna načelstva, ki za leto 1916 še niso poslala prispevkov za list à K 2.— od člana, se nujno prosijo to čim preje storiti, da zamoremo poravnati račune.

XXVI. redni občni zbor gostilničarske zadruga ljubljanske se je vršil dne 25. junija 1917 ob pol 3. uri pop. v restavracijskih prostorih g. Kavčiča na Privozu. Načelnik g. Kavčič otvori zborovanje, pozdravi navzoče, predstavi obrtno oblastvenega zastopnika g. dr. Berceta, ter se spominja tudi v pretečenem letu umrlih tovarišev, nakar se v znak sožalja zborovalci dvignejo s sedežev.

Nato se prečita zapisnik zadnjega občnega zbora in se brez ugovora odobri, tudi letno poročilo o delovanju zadruga se brez ugovora vzame na znanje.

Iz tega poročila posnamemo sledeče: Delovanje zadruga v preteklem letu je bilo nastopno. Prve dni januarja se je zadruga pogajala s tremi ogrskimi pivovarnami zaradi dobave piva za ljubljanske gostilničarje. Do rezultata pa ni prišlo, ker so zahtevale pivovarne silno visoke cene in nesprejemljive pogoje. V zadevi dobave moke za gostilničarje se je zadruga obrnila takoj začetkom leta na mestno aprovizacijo s primerno prošnjo za pravilno podelitev moke obratom, ki so se za to oglašili. V aprilu in tudi na jesen je vložila zadruga prošnjo na deželno vlado za primernejšo

preuredbo ukaza glede prodajanja mlečnih živil po kavarnah in točenja črne kave. Zadruga je podala pri deželni vladi prošnjo, naj bi se v obratih, kjer se mora imeti bakrene kotle kot neizogibno potrebne, iste dotičnikom pustilo. Nadalje je podala pri deželni vladi prošnjo za preureditev predpisov za točenje piva, istotako pri deželni vladi prošnjo za dovoljenje, da bi se smelo drobovino ali notranjosti živine vsak čas kuhati, ter tudi peticijo, da naj se gostilničarjev ne kaznuje tako občutno pri event. prestopku predpisov v kuhanju drobovine, že z ozirom na pomanjkanje moke in drugih živil. V zadevi dobave premoga se je zadruga že meseca avgusta resno trudila izposlovati pri Trboveljski družbi večje poslatve premoga, da bi ga potem članom oddajala, a so bila vsa nešteta dopisovanja zaman. V zadevi zboljšanja policijske ure je zadruga opetovana nastopila pri c. kr. deželni vladi. Na vojaška oblastva so se opetovano podale pritožbe in prošnje proti utesnjevanju pohoda vojakov v gostilne, tako za mesto kot specijelno tudi za Šiško ob priliki nekega zaukazanega bojkota gotovih gostilen; ter se je v gotovih slučajih pritegnilo tudi obrtno zbornico za intervencijo. V zadevi dobavljanja masti je zadruga razpravljala z aprovizacijsko komisijo, v čemer pa se ni moglo niti minimalnosti doseči. V zadevi dobivanja podpor zaostalih v vojni poklicanih je zadruga v 23 slučajih intervenirala z ulogami na pristojna mesta, ter izpričevala dokaze o podanih potrebah. Proti neupravičenim točilem se je nastopalo v 11 slučajih z ovadbami in uspehom. Proti nepravilnostim z vajeništvom je zadruga intervenirala v treh slučajih. V 9 odborovih sejah je bilo oddati mnenje zadruge o 27 prošnjah za nove koncesije, za razširjenje pravic, za prenose in nadaljnje podelitve koncesij, ki so se že na enem in istem kraju po prednikih izvrševale. Novi koncesiji sta se podelili dve in sicer ena za prodajanje čaja v nočnem času pred južnim kolodvorom in ena za točenje brezalkoholnih pijač; druge podelitve slonijo vse na tem, da se je obrt že po prednikih na istih mestih izvrševala. Poleg tega je bilo še 281 uradnih dopisov v načelstvenih sejah ali administrativnim potom rešiti. Vseh članov šteje zadruga danes 284, v vojni jih je 56, vgasnilo je 5 koncesij, dve vsled smrti in tri vsled odložitve. Neizvrševanih koncesij počiva 19, obratov, ki so samo začasno prenehali zaradi pomanjkanja živil, je bilo naznanjenih 9, trije pa zaradi vpoklicanja k vojakom. Vajencev je bilo to leto vdinjanih pet, oproščenih šest, vsega vajenštva je 23 priglšenega. Posredovalnica je izposlovala 79 gospodarjem 150 službenih oseb. Z državno zvezo gostilničarstva na Dunaju, je zadruga v tesnem stiku in se je gospod načelnik v pretečenem letu dvakrat osebno udeležil sej in kongresa kot zastopnik ljubljanskih gostilničarjev in tudi kot zastopnik zveze vsega kranjskega gostilničarstva, kadar se je šlo na najvišjih mestih intervenirati, prositi in zahtevati pomoči proti današnjemu bridkemu položaju gostilničarske obrti. V toliko je približno očitano delovanje zadruga v pretečenem letu.

Računski zaključek se po prečitani izjavi preglednikov o pravilnosti računov odobri. Dohodkov je imela zadruga v preteklem letu K 3482·25, izdatkov K 2641·85, prebitka K 840·40 h, od teh je bilo naloženo v hranilnici K 548— in 292 K 40 h pa je bilo koncem leta v blagajni. K proračunu za l. 1917 se poroča, da vsled nastalih razmer ni tako rednih dohodkov na članarinah kot poprej, da se torej članarina zvezi za strokovni list ne more odrajtovati iz teh dohodkov in da je odbor sklenil občnemu zboru predlagati, da se sklene tudi letos pobirati K 3.— doklade od vsakega člana, v svrhu pokritja proračuna. Proti temu se ni nihče oglašil in proglašil načelnik predlog kot sprejet. Kot pregledovalce računov se izvolita nato gg. Pock in Marenče kot člana in g. Plankar pa kot namestnik. V nadzorstvo pomočniške bolniške blagajne pa gg. Pogačnik Alojzij in Bole Jakob.

K raznoterostim se predlaga in soglasno sklene, da naj poda zadruga na c. kr. deželno vlado, na notranje ministrstvo in na vso slovensko delegacijo spomenico ali peticijo, da bi vlade upeljale pri našem vinu letošnjega leta na vsak način maksimalne cene, ter da bi se isto tudi sporazumno s štajersko deželno vlado zgodilo in zajedno naj se prosi tudi za prepoved izvoza iz dežele Kranjske, osobito na Ogrsko, tudi trgovsko in obrtno zbornico, naj se zato zainteresira. Splošno naj se opozarja na vojaške cene v Istri in na Tirolskem. Nadalje se soglasno sklene, da naj poda zadruga na c. kr. deželno vlado spomenico in protest proti temu, da se rekvirira za vojaštvo vino pri gostilničarjih in še ponaj-največkrat komaj za polovično ceno, kar je vino gostilničarja resnično veljalo. Rekvirira se naj pri producentih vinogradnikih, ne pa od gostilničarja doma v kleti. Ker je znano, da imajo pivovarne ledu v preostanjanje, se sklene, da napravi zadruga ulogo na iste, da akoravno nimajo piva, naj dajo pa vsaj ledu svojim odjemalcem.

V zadevi dobave moke se sklene, podati mestni aprovizaciji ulogo, naj se da gostilničarjem na vsak način moke, masti in sladkorja za vkuhanje, ker sicer mora gostilničarstvo propasti, občinstvo pa, ki dobiva hrano v gostilnah, bo na cesti, brez hrane. Istotako se sklene v zadevi kurjave naprositi mestno aprovizacijo, da za slučaj, da premoga res ne bo dobiti, naj ista preskrbi zadosti drv po pravični ceni. Vlogo na deželno vlado zaradi dobave krompirja je urgirati. Ker se nihče več ni oglašil k besedi, zaključil načelnik občni zbor ob četrt na 6. uro.

Redni občni zbor bolniške blagajne članov zadruga gostilničarjev v Ljubljani se je vršil dne 25. junija 1917 ob 3. uri popoldne v gostilniških prostorih g. Fr. Kavčiča.

Načelnik g. Kavčič otvori zborovanje in da prečitati zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se brez ugovora odobri.

Nato se poda letno poročilo o delovanju blagajne, kar se istotako vzame na znanje.

Iz tega poročila je razvidno sledeče: Blagajna deluje smotreno po praviloma jej začrtani poti humanitarnosti. Res, da se vedno ne more dovoliti izrednih podpor in in povračil visokih računov specializistov, a res je pa tudi, da dobivajo člani za lahko pogrešane prispevke v slučaju potrebe veliko pomoč z zdravniki, lečili in še primerno denarno podporo, ki stotero presega po malem vplačane zneske. Ministerijalne naredbe, ki določuje za časa vojne večjo štedljivost s podporami, se je blagajna po možnosti posluževala in dosegla s tem, da plačuje obrbke vojnega posojila iz prihrankov, ne da bi bilo treba prenosa prejšnjih prihrankov iz hranilnice. Odbor je imel 5 sej, v katerih je bilo določiti 29 slučajev za izventurne ali le na odloke odbora se nanašajoče zadeve, kakor tudi druge v ta resort spadajoče agende. Bolnikov, ki so potrebovali le zdravnika in zdravila je bilo 184 takih s podporami pa 29, skupaj 213 z 662 dnevi podpornine. V bolnici in raznih sanatorijih je iskalo pomoči 9 članov, umrlo jih je 9, doslej največje število kar obstoji blagajna. Umrli so: dne 1. febr. Anton Kovač, gostilničar v Kolodvorski ulici, dne 30. jan. gospa Ana Štrukelj, hotelirka v Dalmatinovi ulici, dne 21. febr. Matija Pikel, kavarnar v Sp. Šiški, dne 15. aprila Aleksander Heger, hotelir v Tivoli, 29. aprila Herman Češnovar, gostilničar na Dolenjski cesti, 9. septembra Martin Lampret v Kolodvorski ulici, 20. oktobra Leopold Legat na Mar. Terezije cesti, Ludovik Moro, ravnatelj pivovarne Union kot juridična oseba za koncesije, ki jih ima ta družba in 2. decembra Filip Jakob, gostilničar vinske kleti „pod Skalco“. Lahka jim zemljica.

Blagajnični zaupni zdravnik je gospod polkovnik zdravnik dr. Rus, sicer pa imajo člani prosto, si izbrati poljubno svojega zdravnika in dobe po predloženem računu primerno povračilo, tako za zdravnika kot za zdravila. Zgodilo se je med letom večkrat, da so prinesli člani blagajne zdravniška potrdila, da so bili bolni, šele potem, ko so ozdravili, to pa ne velja, kajti po pravilih se sme šteti dajanje podpor šele od tistega dneva, ko se je bolezen naznanila pri blagajni, se torej stvar v interesu članov tu povdarja.

Računski zaključek za l. 1916 je bil sledeči: Dohodki: Gotovina iz prejšnjega leta K 522.80, mesečni prispevki K 6144.60, pristopnina K 83.20, volilo gospe Peršič K 100.—, skupaj K 6850.60. — Izdatki: Bolniške podpore K 1707.—, zdravniki in kontrola K 768.—, upravni stroški K 1596.—, kopeli K 23.60, zdravila in lečilni pripomočki K 663.82, pobrebščine K 500.—, bolnišnica K 430.40, razni izdatki, nova pravila itd. K 157.38, skupaj K 5846.20, preostanka K 1004.40, od teh je bilo naloženo v državnih papirjih K 600.— in K 404.40 pa je bilo koncem leta v blagajni. Skupno premoženje blagajne znaša z 31. decembrom lanskega leta tole: Gotovina v blagajni K 404.40, v mestni hranilnici naloženo z obrestmi vred K 14.341.66, v državnih papirjih K 1000.—, vrednost inventarja K 519.82, skupaj K 16.265.99. Poročilo o računskem zaključku se po po-

dani izjavi preglednikov, da so našli račune v redu, odobri. Izvolijo se kot pregledniki za tekoče leto gg. Miholič Štefan, Pogačnik Alojz in Bole Jakob. Pri slučajnostih se ni nihče oglasil k besedi, zato zaključni g. načelnik ob pol 6. uri zborovanje z zahvalo navzočim oblastvenim in drugim funkcionarjem za poset in delovanje.

Stanovske vesti.

Hajdi nad gostilničarje si je mislila ona bistra glavica, ki je zagrešila sledečo notico v 155. številu „Slov. Naroda“:

„Draginja vina. Nastala je velika draginja vina. Deloma so tega krive tudi rekvizicije. Na Reki leži pač ogromno mnogo vina, a Reka je ogrska in zato se mora pač pri nas rekvirirati. Vinske cene torej rasejo pri nas po gostilnah. O tem se nam piše od verodostojne strani: Kako se sedaj vino na debelo prodaja, oziroma kupuje, je naravnost nečuvano. Še preden se nadaljna kupčija vrši, si prodajalec in kupec drug drugemu obljubita, da ne smeta nikomur izdati, kako se je vino prodajalo, ozir. kupilo, da ju nihče zasledovati ne more, in potem se šele cena in drugo dogovori. Imena so piscu teh vrst znana. To pa nekaterim krčmarjem še nikakor ne zadoštuje, izsesati hočejo svoje žrtve ne samo z neprimernimi visokimi cenami, ampak še na drug način, to je: s prepričilo mero. Za postrežbo rabijo večinoma steklenice, ki imajo cimentno črto tik pod robom, natoči se pa le do vratu, tako da so gostje pri meri vsakokrat za 8 do 12 h na blagu prikrajšani. Pripomniti je še, da cimentna črta na steklenicah nima nikakega uradnega značaja, služi le krčmarju, da približno ve, koliko natočiti, ako pa gost zahteva, tedaj se mora pa krčmar uradno poverjene cinkaste mere poslužiti, katera mora v vojvodini Kranjski v vsaki krčmi na razpolago biti. — Kdor se temu upre ali pa nepopolno mero toči, zapade kazni in sicer zadnji radi goljufije.“

Možakar se je res imenitno razkoračil in obsodil po svojem prekem sodu vse gostilničarje kot nesramne oderuhe, goljufe in ne vemo kaj še vse. Ko bi bil že vsaj malo trezno premislil, kaj piše in zakaj piše. Iz vsega se pa vidi, da mu je logika čisto neznanica stvar.

Najprvo se zaleti v rekvizicijo, s čimer dokáže, da prav nič ne ve o tem, drugače bi moral pripoznati, da se je vino rekviriralo pri mnogih gostilničarjih celo po nižji ceni, kakor ga je plačal gostilničar sam. Na uho mu povemo, da so ravno gostilničarji sami poskrbeli, da so se razkrile velikanske zaloge vina od Udmata do Medvod, ker drugače bi bilo vino danes najmanj po K 6.— liter. Potem se pritožuje pisec, da leži ogromno mnogo vina na Reki. Kaj morajo gostilničarji zato, da ga ne dobimo v našo državno polovico. Saj tudi jedo na Ogrskem lepe bele žemljice in bel kruhek, pri nas pa se naslajamo z neko stvarjo, ki jo zaradi lepšega imenujemo kruh — kaj in iz česa je — pa ne vemo. Vendar nikomur ne prihaja na misel, da bi pital naše peke z goljufi.

Pisec namigava, kako se nakupuje vino na debelo. Če vse tako natančno ve, da so mu znana imena, kar pove naj jih javno, čemu toliko zakrivanja in pavšalnega sumničenja. Pove naj natančno, kaj vse ve. Mi mu prepustimo v našem glasilu celo stran, če hoče še dve, da bo razodel vse skrivnosti izsesavanja.

Končno se spravi pisec še nad posodo ter nam razodene, kje je cimentna črta, ki nima uradnega značaja itd. Dalje razkrije svetu, da če gost zahteva, se mora poslužiti krčmar uradno poverjene cinkaste mere. Torej, le kar zahteva naj se, in če se bo kak krčmar uprl, tedaj pa hajdi ž njim pred sodišče.

Ako je človek prebral vso to klobasarijo površno, je dobil utis, da so naši gostilničarji vsi vprek sami goljufi, ki ne zaslužijo drugega nego konopec za vrat.

Opetovano smo že naglašali v svojem glasilu, da smo najhujši nasprotniki nepravilnosti, ki bi se godile v našem obrtu, ker nam je na povzdigi našega stanu največ ležeče, kar dokazuje dejstvo, da z velikimi žrtvami vzdržujemo v teh kritičnih časih svoje glasilu.

Kakor odločno nastopamo proti vsaki nepravilnosti v obratu, tako odločno bomo pa vsekdar nastopali proti raznim napadom na naš stan, osobito če bodo tako splošni, da obsojajo brez razlike vse naše tovariše.

Komur se godi krivica, naj se obrne do pristojne oblasti, da bode krivec prejel zaslužen plačilo in da ne bodo trpeli tudi nedolžni.

Tudi mi mu bomo hvaležni! Če bode pa blatil cel naš stan, potem pa tudi ne bomo molčali.

Razno.

* **Pomanjkanje zelenjave** na ljubljanskem trgu je postalo z vsakim dnevom bolj občutno in si jo prebivalstvo niti za najnujnejšo prehrano ni moglo preskrbeti. Tudi drugih živil ni bilo moč dobiti na ljubljanskem trgu, ko so veliki kupci kupili vse, dočim ni ostalo za nadrobno prodajo skoraj nič na razpolago. V varstvo kupujočega občinstva se bo vsled tega odredilo sledeče: Dogovorno z vojaško oblastjo je odslej vsem nakupovalcem vojaških formacij prepovedano na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu kupovati blago pred 9. uro zjutraj. Mestni župan bo z posebnim razglasom strogo ukazal, da morajo biti prodajalci najkasneje do 8. ure zjutraj z blagom na trgu. Če se dokaže, da je prodajalec iz špekulativnih namenov pripeljal na trg po 8. uri blago, se bo proti njemu najstrožje postopalo. Kakor je bilo že objavljeno, prevzame odslej vse za Ljubljano namenjene prešiče mestna aprovizacija. Prešiči se v aprovizacijski režiji zakoljejo. Prodajo špeha bo izvršila aprovizacija, dočim se meso odda mesarjem. Če bi se mesarji branili prevzeti meso, se bode tudi meso prodajalo občinstvu v aprovizacijski režiji.

* **Oddaja sena in slame za uprežne živali.** Število uprežne živine, za katero želijo lastniki dobiti potrebno seno in slamo

potom Deželnega mesta za krmila v Ljubljani, oddelek za seno in slamo, se mora nemudoma naznaniti imenovanemu uradu.

* Izkaznice za milo dobimo v kratkem. In sicer se bo vsaka izkaznica glasila na 100 gramov mila in 250 gramov pralnega praška za dva meseca. Milo bo vsak vzel ali pralno ali toaletno ali vsakega nekaj. Milo bo enotno, le da bo toaletno milo večkrat prekuhanu in parfimirano.

* Izkaznice za obleko. Vprašanje o preskrbi obleke je vlada uredila na ta način, da se po vseh deželah ustanove deželne preskrbovalnice za obleko, katerim bosta centrali za volno in bombaž na Dunaju po primeroma malih cenah dobavili blago za revnejše ljudske sloje. To blago se bo oddajalo na karte. Za premožnejše ljudi se izkaznica za obleko za enkrat še ne uvede.

Listnica upravištva in uredništva.

Zadnje številke našega lista so izšle nekaj pozneje, kar naj nam naši naročniki oprostite. So pač težave vsepovsod v sedanjih časih, ko vsega primanjkuje. Deloma je imelo uredništvo toliko posla, da je težko pripraviti snov, ki je vedno več treba, ker se je inseratni del tako znatno skrčil; zapreke so v tiskarni, ki danes vsled pomankanja delavcev, plina i. d. komaj zmagujejo dnevnike i. t. d. Skušali bomo po možnosti priti zopet na red pri izdaji našega glasila. P. n. naročnike pa prosimo potrpljenja, saj danes že skoro ni dobiti 1 škatljice vžigalic brez čakanja. — Tudi nam se godi v časih čudno. Imamo pogosto že pripravljene aktualne članke, pa pride cel koš uradnih ukazov, ki jih moramo nemudoma priobčiti, da seznanimo svoje stanovske tovariše z njimi ter jih varujemo škode. Članke pa moramo pogosto potem vreči v koš, ker so zastareli. Tako imamo dvojno delo.



Inserati

v „Gostilničarju“ dosežejo dokazano velik uspeh.

Ceneno zaračunavanje.
Pri večkratnih objavah znaten popust.

Av gust Signola

Ljubljana, Dunajska cesta 13.
Zaloga raznovrstnega namizja 2424
30 za gostilne, hotele in kavarne.

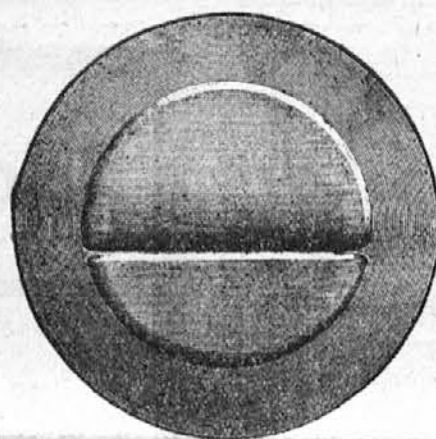
I. kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica šte. 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v pat. steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!



Glasom ministrske naredbe z dne 16. julija 1916 je prepovedano posameznim gostom nuditi toplá jedila na servirnih pladnikih.

Reformni krožnik

popolnoma odgovarja gori navedeni naredbi ter zaedno zadovolji tudi goste.

Velike prednosti ni mogoče prezreti.

Popis v članku „Praktična novost“.

CENE: Bel krožnik K 1·90, z modrim robom K 2·30, z okraski pod glasuro ali monogrami K 2·95, servirni pladniki (ovalni) K 1·95, 2·40, 3·05 s troški loko Ljubljana.

Naročila sprejema:

upravištvo „Gostilničarja“
kot edini zastopnik.

Jakob Zalaznik

pekarija, slačičarna in kavarna 31 25—24

Stari trg 21

se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele

na zajutrak.

Filijalke:

Mestni trg šte. 6
Kolodvorska ulica šte. 6.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadruga v Ljubljani
Marije Terezije cesta šte. 16

posreduje brezplačno za vse službo iščoče

: v gostilničarskem obrtu :

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v, z dežele 1 K.

Tovariši gostilničarji! Poslužite se te ugodne prilike!

26 23—24

Največja slovenska hranilnica
Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog . . . K 55.000.000 —
hipotečnih in občinskih posojil . . . 30.000.000 —
rezervnega zaklada . . . 1.500.000 —

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4⁰/₀, večje in nestalne vloge po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in posoja na Kranjskem proti 5⁰/₀, izven Kranjske pa proti 5¹/₄⁰/₀ obrestim in proti najmanj 1⁰/₀ ozi. 3⁴/₀⁰/₀ odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Sanatorij Elizabetinum

zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. Bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmjerne. Moderno opremljena Röntgenova soba. Udobno urejeno kopališče z vsemi zdravilnimi pripomočki. 24—24
36 Poljanska cesta 16. Telefon št. 141.

Tovariši! Tovarišice! Kupujte le pri trvdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“, v Vašem glasilu.

Z vsemi v špecerijško in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje trvdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Velepražarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih voda.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kollmann
 11 v Ljubljani 24-24
 dovoli gostilničarjem in ka-
 varnarjem pri večji naročbi
 izdatno znižane cene.



A. Bajec

cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.



Deset zapovedi za kmetovalca
 Deset zapovedi za zdravje
 dobi za št. n. j in poštne prosto
 vsak gostilničar in trgovec v po-
 ljubnem številu za razdelitev med
 18 goste ter odjemalce. 24-24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepič
 Spodnja Šiška št. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo
 veliko zalogo zajamčeno naravnih
 vin iz dolenskih, goriških, istrskih
 in štajerskih vinskih gorc.
 Telefon št. 262.14 25-24

Pivovarna „Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata
 svoja najboljša piva,
 kakor:
 marčno carsko, vležano
 in bavarsko v sodkih in
 steklenicah. 27 23-24
 Specijaliteta Reininghausovo dvojno sladno
 pivo „St. Peter“ v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn Reininghaus in Puntigam
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss
 priporoča svoj priznani priljubljeni izdelek
marčno pivo
 v sodčkih in steklenicah.
 Pojasnila daje **Fr. Sitar**, zaloga pivovarne Göss,
 Ljubljana VII. (Spodnja Šiška.)
 Istotam se nahaja zastopstvo preblavske slatine.

VINO belo in
 rudeče
 od 56 litrov dalje.
Kislo vodo za brizganec
 in namizno
 zdrav. slatino
 od 25 steklenic dalje.
 Razpošilja:
A. OSET, Guštajn, Koroško.
 Kupim vsake vrste steklenice, za-
 maške in sode.

Pristni brinjevec
 se dobi po primerni ceni pri
Franc Švigelju na Bregu
 pošta Borovnica, Kranjsko.

KLEINOSCHEG-
 39 25-24
DERBY SEC

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino
 Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur.
 Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino.
 Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)
 priporoča svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvožno
pivo v sodčkih in steklenicah.
 Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive. 3 24-24